

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Kuopion kaupungin perusopetuksessa

Suunnitelma vuosille 2026–2028

Sisällys

1 Johdanto.....	3
2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ohjaavat lait ja velvoitteet.....	3
3 Kuvaus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta 2026.....	4
3.1 Yleiskuvaa	4
3.2 Oppilaiden näkökulmaa tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.....	5
4 Toimenpiteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämiseksi.....	6
4.1 Opetuksen järjestäminen ja arviointi, opinto-ohjaus.....	6
4.2 Häirintä, syrjintä ja niiden ehkäisy.....	7
4.3 Kaupunkitasoiset, yleiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2026–2028	8
5 Koulukohtainen työ	8
6 Suunnitelman jalkauttaminen ja päivittäminen	9

1 Johdanto

Tämän suunnitelman tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta Kuopion kaupungin perusopetuksessa. Se on laadittu vuosille 2026–2028 ja se toimii Kuopion kaupungin perusopetuksen yleisenä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmana. Tämän lisäksi jokainen koulu laatii oman toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Suunnitelma on laadittu yhteistyössä sivistystoimialan hallinnon toimijoiden ja Turvaa ja tukea kouluarkeen -hankkeen kanssa. Oppilaiden näkökulma perustuu Kouluterveyskyselyn ja Kuopion perusopetuksen laatukselyn tuloksiin sekä Turvaa ja tukea kouluarkeen -hankkeen oppilailta keräämiin ajatuksiin.

2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ohjaavat lait ja velvoitteet

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ohjaavat lait, perusopetuksen opetussuunnitelma ja Kuopion kaupungin strategia.

Suomen perustuslaki (731/1999) Perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Lain 6 § sisältää yhdenvertaisuuden lain edessä sekä yleisen syrjintäkiellon. "Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään." [Suomen perustuslaki | 731/1999 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta on kuvattu seuraavasti: "Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia." [Laki yhdenvertaisuuslain muuttamisesta | 1192/2022 | Suomen säädöskokoelma | Finlex](#)

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) (myöhemmin tasa-arvolaki) tuli voimaan Suomessa vuoden 1987 alussa. Tasa-arvolain tarkoitus on edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tasa-arvolaki edellyttää muun muassa, että miehille ja naisille järjestetään samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Opetuksen, tutkimuksen ja oppiaineistojen pitää tukea lain tarkoituksen toteutumista. Sukupuolten tasa-arvoa edistetään kasvatuksessa, koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen ja kaikki lapset, oppilaat ja opiskelijat yksilöinä kohdaten. [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus](#)

Perusopetuslain mukaan "opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Opetuksen

tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Esi- ja perusopetuksen tulee lisäksi edistää liikunnallista elämäntapaa.” (2 momentti tulee voimaan 1.8.2026) [Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS 2014, 3.1 Perusopetuksen tehtävä) Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsu ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 - ePerusteet](#)

Kuopion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2016) todetaan, että: ”Vastuullinen kasvatus ja opetus, kestävä elämäntapa, yhteisöllisyys ja tasa-arvo ovat arvopohjana esiopetuksesta perusopetuksen päättövaiheeseen saakka. Vastuulliseen kasvatukseen ja opetukseen kuuluvat asiakaslähtöisyys, aikuisten kasvatusvastuun ja oikeuden tunnustaminen, oikeus hyvään opetukseen, kannustukseen ja ilmaisuun sekä henkilöstön avoin ja kunnioittava asenne. Kestävä elämäntapa ja sitoutumattomuus ovat toiminnan lähtökohtana. Yhteisöllisyyttä kuvaavat yhdessä tekeminen, keskinäinen välittäminen, rohkeus, luovuus, luottamus, rehellisyys sekä oikeus iloon, erilaisuuteen ja yhteisöön. Tasa-arvo sisältää relatiivisen arvoperustan, oppilaan ainutlaatuisuuden, hyvinvoinnin, demokratian, ihmisyyden, sivistyksen sekä kulttuurisen moninaisuuden rikkautena.” [Kuopion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016](#)

Kuopio 2035 strategian elämänvoiman näkökulmaan on kirjattu: ”Kuopiolainen kasvatus ja opetus tuottaa tulevaisuuden osaavia ja yhteiskuntaa rakentavia kansalaisia. Hyvä elämä ja elämävoima syntyy turvallisesta yhteisöstä, joukkuehengestä ja aktiivisesta elämästä. Paikka, johon kuulua ja josta kurkottaa. Terveellinen ja hyvä kaikille – luonnolle ja ihmisille. Luonnoltaan ainutlaatuinen.” Valtuustokauden 2026–2029 tavoitteiksi on asetettu, että ”lapsille ja nuorille mahdollistetaan kasvun ja oppimisen ilo ja he saavat ammattimaista kasvatusta, opetusta ja tukea. Lasten ja nuorten oppimistulokset paranevat ja oppimiserot kaventuvat.” [Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2035](#)

3 Kuvaus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta 2026

3.1 Yleiskuvaa

Perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön on kiinnitetty kaupunkitasolla erityistä huomiota Opetushallituksen Turvaa ja tukea kouluarkeen -hankkeen myötä. Koulujen henkilöstölle tarjotaan koulutusta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun, moninaisuuden kohtaamiseen sekä lasten ja nuorten kohtaamaan rasismiin. Kiusaamisen vastainen työ Kuopion kaupungin perusopetuksessa –opas päivitetään häirinnän ja väkivallan sekä oppilaiden ja huoltajien osallisuuden osalta ja kouluille luodaan oppituntimateriaalit turvallisemman tilan periaatteiden tekemiseen yhdessä oppilaiden kanssa.

Kuopion kaupungin perusopetuksessa on ollut käytössä tunne- ja turvataitokello –malli elokuusta 2024 alkaen. Kellon toteuttaminen osana opetusta ennaltaehkäisee kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan kokemuksia ja antaa keinoja toimia uhkaavissa tilanteissa. Oppilaille tarjotaan ilmiötietoutta ja ilmoittamisen väyliä häirintätilanteisiin liittyen jalkauttamalla Kuopion kaupungin #rikkomatonraja-

materiaali kouluille. Lisäksi opettajien käyttöön on laadittu ikätasoiset oppituntimateriaalit teemaan liittyen.

Lasten ja nuorten saaman opetuksen laatua, oppimisen ilmapiiriä ja oppilaiden hyvinvointia seurataan perusopetuksessa vuosittain toteutettavalla laatukyselyllä. Lisäksi hyödynnetään joka toinen vuosi toteutettavan THL:n kouluterveyskyselyn tuloksia.

3.2 Oppilaiden näkökulmaa tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta

Oppilaiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskokemusten tietolähteinä on käytetty THL:n Kouluterveyskyselyn 2025 ja Kuopion kaupungin perusopetuksen laatukyselyn 2025 tuloksia. Avoimet vastaukset on koottu Turvaa ja tukea kouluarkeen - hankkeen kyselystä, työpajoista ja toiminnallisilta välitunneilta. Kyselyyn osallistui 14 koulua ja muissa toiminnoissa tavoitettiin noin 620 oppilasta.

Oppilaat kokevat olonsa turvallisiksi koulussa, mutta on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että lisäksi jokaisessa luokassa on turvallinen ilmapiiri oman mielipiteen ilmaisuun. Kouluterveyskyselyn ja laatukyselyn tulokset vahvistavat ajatusta siitä, että luokkien työrauhaan ja ilmapiiriin on hyvä kiinnittää huomiota niin, että kaikilla luokassa olevilla on yhtäläiset mahdollisuudet mielipiteen ilmaisuun, ja on turvallista esittää keskeneräisiäkin ajatuksia. Jatkuva, lukuvuoden ajan tapahtuva ryhmäyttäminen tukee tuttuuden ja turvallisen ilmapiirin syntymistä. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitojen opettaminen osana opetusta tukee ryhmän toimivuutta ja työrauhaa luokassa sekä luo turvallisuuden tunteen kysyä mieltä askarruttavia kysymyksiä. Tunnetaitokasvatuksen avulla oppilaat myös oppivat tunnistamaan omia ja toisten vahvuuksia.

Seksuaaliseen häirintään liittyvien kouluterveyskyselyn tulosten perusteella on tärkeää panostaa ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen ja puuttumisen malleihin. Tietoisuutta ja ymmärrystä ilmiöstä, sen laajuudesta nuorten eri elinympäristöissä ja keskustelua teemoista on tärkeää lisätä sekä kodeissa että koulussa.

Turvaa ja tukea kouluarkeen –hankkeessa oppilailta kerätyissä ajatuksissa korostuu se, että tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei ole kiusaamista vaan kaikki hyväksytään sellaisina kuin he ovat. Hyväksytään erilaisuus. Ketään ei suosita, kaikkia kuullaan yhtä paljon. Ketään ei syrjitä, kaikki otetaan mukaan ja ollaan mukavia toisille. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu nähdään sellaisena, missä kenenkään ei tarvitse pelätä itsenään olemista.

Oppilaat ehdottavat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisäämiseksi muun muassa lisää oppitunteja, joissa kerrotaan näistä asioista. Kerrotaan oppilaille lisää muiden kulttuureista. Eikä kukaan tekisi olettamuksia tuntemattomista ja otettaisiin kaikki huomioon, hyväksyttäisiin kaikki sellaisena kuin on. Kaikkia kohdeltaisiin samoin tavoin. On tärkeää, ettei nähdä ihmisiä vain ulkoisesti. Oltaisiin avoimempia ja kuunneltaisiin kaikkia. Oppilaat muistuttavat aikuisia, että "opet huomioisivat kaikki riippumatta mistään". Konkreettisina toimintoina ja tekoina oppilaat näkivät ryhmätyöt, koulun esteettömämmäksi tekemisen sekä sen, että ajatellaan, mitä sanotaan eikä vitsailla toisista.

4 Toimenpiteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämiseksi

4.1 Opetuksen järjestäminen ja arviointi, opinto-ohjaus

Kuopion perusopetuksen kouluissa huolehditaan, että oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, opinto-ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarpeen ilmetessä. Koulun aikuisten toiminnassa huomioidaan oppilaan edun ensisijaisuus, oppilaan oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi sekä oppilaan näkemysten kunnioittaminen.

Kuopion kaupungin perusopetus toteutetaan ensisijaisesti lähikouluperiaatteen mukaisesti. Koulujen toimintakulttuuria kehitetään lähikoulu- ja inklusioperiaatteiden mukaisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa ja huomioidaan suunnitelmallisesi sekä pedagogisin että rakenteellisin järjestelyin. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys.

Oppilaalla, joka kohtaa haasteita opetukseen osallistumisessa tai koulutyössä etenemisessä, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetuksen järjestäjän vastuulla on huolehtia oppimista tukevista opetusjärjestelyistä, jotka luovat pohjan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle kaikessa esi- ja perusopetuksen toiminnassa. Tukea tarjotaan ensisijaisesti ryhmäkohtaisina tukimuotoina, kuten yleisenä tukiopetuksena, opetuskielen tukena sekä erityisopettajan antamana samanaikaisopetuksena. Tuki toteutetaan inklusion periaatteita noudattaen lähtökohtaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä.

Mikäli oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot arvioidaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen näkökulmasta riittämättömiksi, on oppilaalla oikeus saada erityisopettajan antamaa opetusta oppilaskohtaisena tukitoimena.

Kuopion perusopetus on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti monimuotoisessa koulussa vuorovaikutustaidoilla on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Hyvään kulttuuriseen osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä. Kieli- ja kulttuuritietoisuuteen kasvattamisen lähtökohtana on, että jokainen kouluyhteisön jäsen ymmärtää Suomen ja maailman moninaisuuden sekä arvostaa itseään ja muita. Kieli- ja kulttuuritietoisien pedagogiikan edistämistä tuetaan Kuopiossa muun muassa kaupunki ja koulutasoisilla koulutuksilla. [Kuopion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016](#)

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. [Kuopion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016](#)

Opiskeluolot järjestetään sellaisiksi, että ne sopivat kaikille. Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus tehdä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset. Koulussa kohtuullisilla mukautuksilla tarkoitetaan tarpeellisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla turvataan vammaisen oppilaan

yhdenvertainen osallistuminen koulun toimintaan. Kohtuullisia mukautuksia voidaan tehdä esimerkiksi järjestämällä luokkatilaan tarpeelliset apuvälineet, kehittämällä opintojen suoritushetkiä ja mukauttamalla opetusta. [Keskeisiä kysymyksiä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteen arvioinnissa | Opetushallitus](#)

Opetuksessa käytettävät työvälineet ja oppimateriaalit ovat kaikkien saatavilla. Kun opetus tapahtuu muualla kuin koulun tiloissa, varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua. Opiskeluhuollon palveluiden tulee olla yhdenvertaisesti saavutettavissa riippumatta siitä, missä koulussa oppilas opiskelee.

Kaikkia oppilaita tulee kannustaa löytämään omat henkilökohtaiset vahvuutensa. Oppimista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen opetuskielen taito huomioidaan arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Kouluissa on yhtenäinen arviointikulttuuri.

4.2 Häirintä, syrjintä ja niiden ehkäisy

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Kaikkien Kuopion kaupungin perusopetuksessa opiskelevien ja työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Etniseen taustaan, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoleen tai sukupuoliseen identiteettiin kohdistuvaa henkistä tai fyysistä häirintää ei hyväksytä. Myös kaikenlainen ei-toivottu kielenkäyttö on kiellettyä. Häirinnän kohteeksi joutunut voi kertoa asiasta kenelle tahansa henkilökunnan jäsenelle. Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen työ Kuopion kaupungin perusopetuksessa –oppaaseen on kirjattu kaupunkitasoinen ohjeistus koulukohtaisen toiminnan tueksi. <https://peda.net/kuopio/oppilashuolto/suunnitelmat>

Kuopion kaupungin perusopetuksessa pidetään huoli siitä, että ketään ei syrjitä arvioinnissa, opetuksessa eikä koulun muussa yleisessä toiminnassa. Häirintää ja syrjintää ehkäistään mm. seuraavin toimenpitein: jokaisessa koulussa opetetaan turvataitoja kaupungin tunne- ja turvataitokellon mukaisesti, pyritään luomaan toimintakulttuuri, jossa häirinnän sivustaseuraajia ei ole, vaan jokainen osaa ja uskaltaa puuttua koulussa esiintyvään häirintään ja pitää häirityn puolta, kouluilla on tapausten käsittelyyn selkeät toimintaohjeet, joista tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja henkilökuntaa säännöllisin väliajoin.

4.3 Kaupunkitasoiset, yleiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2026–2028

Tavoite	Toimenpiteet
Tiedolla johtaminen Pidetään yllä keskustelua ja kehitetään toimintatapoja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.	Seurataan kouluterveys- ja laatukyselyiden tuloksia ja tartutaan sieltä nouseviin ilmiöihin. Lisätään tietoisuutta eri ilmiöistä. Järjestetään koulutusta ja tuotetaan tukimateriaalia. Keskustellaan inklusiosta yhdenvertaisuuden ja luontaisessa toimintaympäristössä toteutuvan osallisuuden näkökulmasta. Vahvistetaan tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitokasvatusta. Juurrutetaan koulujen käytäntöihin Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen työ Kuopion kaupungin perusopetuksessa – oppaan mukaisia toimintatapoja. Kuopion kaupungin peruskouluilla on laadittu ajantasaiset koulukohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.

5 Koulukohtainen työ

Yhdenvertaisuuslaki sekä laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittavat kouluja tekemään suunnitelman toimenpiteistä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Suunnitelma tulee laatia koulukohtaisesti vastaamaan koulun omia tarpeita.

Koulussa tehtävä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyö on jatkuva prosessi, jonka tarkoitus on kehittää koulun toimintaa. Työn tueksi laadittavaan koulukohtaiseen suunnitelmaan kirjataan toimet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelulla luodaan yhteinen käsitys siitä, millainen on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen koulu, mitkä asiat koulussa edistävät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, mitkä asiat estävät yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä miten koulussa ehkäistään syrjintää ja häirintää, ja miten niihin puututaan. [Näin edistät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta suunnittelun keinoin | Opetushallitus](#)

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä. Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma tehdään yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa. [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus](#). Oppilaita voidaan osallistaa edustuksellisesti esimerkiksi työryhmätyöskentelyssä, mutta samaan aikaan on tärkeää muistaa moninäkökulmaisuus, ei vain yhtä ”oppilaan näkökulmaa”. Tilannetta on hyvä kartoittaa monella tavalla. Menetelmiä valitessa on tärkeää miettiä, millaista tietoa eri menetelmät tuottavat – ja keistä.

Suunnitelmaa tehdessä on hyvä muistaa, ettei sitä tehdä vain siksi, että laki ja opetussuunnitelma niin velvoittavat. Suunnitelman toteutumista mitataan siinä, miten se tukee ja ohjaa koulun tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää työtä ja saa aikaan tarvittavia muutoksia. Muistetaan huomata myös jo olemassa oleva hyvä ja toimiva, ja mietitään, miten sitä ylläpidetään. Työn fokus on tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävissä arjen teoissa ja käytänteissä. Koulukohtaisen työn tueksi Opetushallitus on julkaissut Sanoista tekoihin – oppaan, missä on kattavasti materiaalia ja konkreettisia vinkkejä koulussa tapahtuvaan toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun. [Sanoista tekoihin – opas toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun koulussa | Opetushallitus](#).

Kertaalleen mietitty rakenne suunnitelman tekemiseen ja hyväksi havaittujen käytänteiden laittaminen muistiin helpottavat työtä jatkossa. Työn koordinoimisessa on hyvänä apuna myös yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosikello, mihin voi kirjata konkreettisia tekoja suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi sekä suunnitelman päivitystyö. Tasa-arvolaki määrää, että suunnitelma on tehtävä vuosittain tai vähintään kolmen vuoden välein. Yhdenvertaisuuden toteutumisen arvioinnin tulokset ja edistämisen toimenpiteet tulee kirjata yhdenvertaisuussuunnitelmaan ja ne on uudistettava määräajoin. Laki ei määritä päivitystiheyttä, mutta esimerkiksi kolme vuotta on sopiva aika uudelle arvioinnille yhdenvertaisuuden tilanteesta ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksista.

Menetelmiä oppilaiden näkemysten ja kokemusten selvittämiseksi, aiheita henkilökunnan keskuudessa käytävään keskusteluun, erimerkkisuunnitelman sekä sanastoa löydät täältä [Liitteet | Opetushallitus](#).

6 Suunnitelman jalkauttaminen ja päivittäminen

Perusopetuksen kaupunkitasoinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma viedään tiedoksi Kuopion kaupungin opiskeluhoollon työryhmille. Se jalkautetaan kouluille rehtoreille suunnatussa koulutuksessa ja myöhemmin koulukohtaisesti henkilöstökokouksissa. Suunnitelma linkitetään esi- ja perusopetuksen opiskeluhoollon suunnitelmaan ja Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen työ Kuopion kaupungin perusopetuksessa -oppaaseen. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteitä vanhempien osallisuuden näkökulmasta käydään läpi Kuopion Vanhemmat ry hallituksen kanssa.

Kuopion kaupungin perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kokonaispäivitys tehdään kolmen vuoden välein.

Lähteet

[Suomen perustuslaki | 731/1999 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Laki yhdenvertaisuuslain muuttamisesta | 1192/2022 | Suomen säädöskokoelma | Finlex](#)

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Kuopion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016](#)

[Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2035](#)

[Keskeisiä kysymyksiä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteen arvioinnissa | Opetushallitus](#)

[Sanoista tekoihin – opas toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun koulussa | Opetushallitus](#)

[Näin edistät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta suunnittelun keinoin | Opetushallitus](#)

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus.](#)

Kuopion kaupunki

PL 228 (Tulliportinkatu 31)

70101 Kuopio

Puhelin: 017 182 111

www.kuopio.fi

Y-tunnus: 0171450-7